
Hindistan ve Çin'i Ne Durduracak?

The Economist

G eride kalan iki yılda ve tahmincilere göre bu yıl ve gelecek yıl Hint ekonomi-si %7 veya daha fazla büyümeyi becerdi. Bu, Delhi ve Bangalore yanında Londra, New York ve Tokyo'daki iyimserlerin de Hindistan'ın Çin'in muaz-zam transformasyonunu tekrarlamının eşiginde olabileceğini umut etmelerine müsaade etti. Çin, tarihin en hızlı ve en geniş ekonomik transformasyonunda, yaklaşık otuz yıl boyunca yıllık ortalama %9,5 büyüyerek, milyonlarca insanı sefaletin dışına çıkardı.

Buna rağmen, bu konuşmaların anlamı şudur: İyimserlik. Hindistan'ın başbakanı, nazik ve entelektüel Manmohan Singh dahi bunun böyle olduğunu itiraf etmektedir. Singh, Çin'in büyük altyapı projelerini ve ekonomik reformları yürütmedeki disiplinine hayrandır, fakat, diplomatik ifadelerle, " Bir demokrasi olan Hindistan'dan daha fazla odaklanmış olan Çin bunu yapabilir" noktasını not etmektedir. Bunun (demokrasi olmanın) ödemeye değer bir fiyat (bedel) olduğunu kabul etmektedir; Hindistan'ın siyasî sistemini değiştirdiğini görme yolunda bir arzusu yoktur.

Ancak, şu an için, demokrasi, Hindistan'ın ekonomik reformlarını bir sonraki safhaya taşıma mücadelesi veren Singh'e yardımcı olmaktan uzaktır. O, 1990'ların başında Maliye Bakanı olarak görev yaparken, Hindistan'ı büyüme yoluna tekrar sokan tedbirleri almakla, bütün iktisatçıların sevdiği bir isim oldu. Tarifeler budandı, döviz kuru kontrolleri kaldırıldı, iş dünyası-

nı kırtasiyeciliğe boğan “lisans raj” büyük ölçüde ilga edildi. Bu, işin kolay kısmıydı. 1990’ların reformları vizyon gerektiriyordu fakat herkese fayda sağlamaya, hiç kimseye zarar vermemeye meyilliydi. Hindistan’ın şimdi ihtiyaç duyduğu şey, en azından kısa dönemde kuvvetli menfaatlere zarar verecek bir arz yönlü reform dizisidir. Bu güçlü menfaatler, esas itibariyle, sendikalar-
dır ki, bu sendikalar Singh’in azınlık hükümetini destekleyen komünist partileri kontrol ederek, Singh’i rehin tutmaya muktedirdir.

Komünistler Singh’in reformlarını aşağı yukarı durma noktasına getirmiştir. Singh çok sayıdaki etkinsiz devlet sahipliğindeki işletmeyi özelleştirme görevini sürdürmeye muvaffak olamadı. Birçok büyük sektörde, özellikle perakende sektöründe doğrudan yabancı yatırımı sınırlayan “caps” sistemini gevşetemedi. Ve işgücü piyasası reformu daha tartışma konusu bile olamamıştır.

Daha sıkı denemiş olabilirdi ama, buna rağmen, bunların hepsi için M. Singh’i suçlamak âdil değildir. O ofistedir fakat iktidarda değildir. Singh başbakan olmasına rağmen, büyük kararları alan, Kongre Partisi’nin başkanı Sonia Gandhi’dir. O’nun yönetiminde parti geleneksel pozisyonuna döndü: Sol eğilim ve reformlarla pek ilgili olmamak. Muhalefet partisi Bharatiya Janata (BJP), ki bir zamanlar gerçekten reformistti, kendi payına, iki taraf içinde öldürücü olan bir savaşa ve belki Hindu fundamentalizminin erdemleri hakkında nihai atışmaya düştü.

Karamsarlık abartılmamalıdır: Hindistan bugün şimdiye kadar hiç sahip olmadığı bir dinamizme sahiptir. Artık sadece müşterilerinin arama-merkezlerini işletmeyen, dünyanın her tarafındaki müşterileri için legal ve tıbbî işler yapan outsourcing şirketlerin inanılmaz büyümelerine bakın. Daha evvelki reformların hızı devam etmektedir ve M. Singh, karşılaştığı bütün güçlüklerle rağmen ulusal oranlı bir katma değer vergisi getirmeyi ve yol inşaatları için kamu-özel ortaklığı tesis etmeyi başardı. Muhtemelen bu erken reformlar fakir kırsal kesim halkı ki geçen yıl BJP’nin iktidardan düşmesi için oy verdi- pahasına zengin şehir sakinleri üzerinde çok fazla odaklandı, dolayısıyla bir konsolidasyon dönemi fena bir fikir olmayabilir. Hindistan, eninde sonunda, geri kalan katılıklarıyla uğraşmak zorunda kalacaktır. Bugünlerde gittikçe artan ölçüde hayran olunan bir kişiden ziyade acınacak biri olarak görülen Singh’in kaderi, siyasetin iktisadı nasıl güçlü bir şekilde sınırlandırabileceğinin hatırlatıcısıdır.

Çinde Öyle...

Bu belki Hindistan’da öyle olabilir, fakat, şüphesiz, Çin’de öyle değildir; Çin demokrasinin nimetlerine sahip değildir, fakat en azından, demokrasinin

P i y a s a

tuzaklarından da azadedir denebilir mi? Sadece bir noktaya kadar. Çin, elbette, seçilmiş bir liderliğe ve çok sayıda siyasî partiye sahip olmama anlamında bir demokrasi değildir, fakat bu onun halkının hiçbir güce sahip olmadığını söylemekle aynı şey değildir. İktidarı kontrol etme işini sadece bir yıl önce tamamlamış olan Hu Jintao'nun başkanlığıyla ilgili gerçekten ilginç olan şey, popüler hoşnutsuzluktan çok rahatsız olduğu ve hoşnutsuzluğu gidermek için çok şey yapabilecek olmasıdır.

Çin, resmî olarak, geçen yıl yaklaşık 74000 isyan ve gösteri yaşadı bazıları barışçıl fakat bir çoğu geniş ve hatta bir kısmı şiddetli. Sonuç olarak Hu kırsal fakirler üzerinde sahil bölgeleri üzerinde odaklandığından daha sıkı bir şekilde odaklanmaya zorlanıyor. Yozlaşmış ve istismarcı idareyi (hükümeti) temizlemek ve kırsal kesimdeki vergi yükünü azaltmak Hu'nun iki önceliğidir. Fakirlere zenginlerden çok zarar veren (çevre) kirliliği ile uğraşmak bir üçüncüsü olmuştur.

Hindistan'da olduğu gibi, ilerlemenin geride bıraktığı kimseler arasındaki hoşnutsuzlukla ilgili yenilenen endişe liberalizasyonu gevşetiyor. Bu, Çin ekonomisinin ona en fazla ihtiyaç duyduğu alanda en aşikâr biçimde tezahür etmektedir: Bankacılık sektörü. Çin hükümeti bankalarının yetersiz sermayeli olduğunu ve yetersiz kâr ettiğini açıkça kabul etmektedir ve bu problemleri çözmek, zayıfları güçlendirerek ve bir dağ haline gelmiş olan kötü borçları kısmen temizlemek için kararlı gayretler sarfetme yolunda etkileyici adımlar atmıştır.

Fakat bu yeterince cesur olmamıştır. Hükümet temel sebebi ele almamıştır: Büyük bankalar, nihayetinde, ticari kuralların değil hükümetin kontrolü altında kalmaktadır. Bu- bankacılığı daha çok rekabete açarak etkinliği artıracak olan- yabancı sermayenin, aynen Hindistan'da olduğu gibi sınırlı kalmasının sebebidir. Bu böyle kaldıkça, kredileri piyasa etkinliği temelinde değil siyasal patronaj temelinde tahsis etme baskısı devam edecektir. Yabancılar bir tarafa özel sektörü kontrol etme manivelalarının çoğundan feragat etmenin korkusuyla, Çinli liderler hâlâ en zor kararları almaktan uzak durmaktadır.

Kitlelerini ihmal ediyor görülen hükümetlerden kurtulma yolu farklı olabilir: Çin'de devrim, Hindistan'da seçim sandığı. Fakat, dünyanın en büyük otokrasisi ve en büyük demokrasisi sanıldandan daha fazla ortak tarafa sahip.

Çeviren: Atilla Yayla

“What's to stop India and China”, October 29, 2005

Yaz-Güz 2005 Sayı: 15-16